

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія як педагогічна умова формування творчої активності вихованців позашкільних навчальних закладів

Статтю присвячено питанню суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між вихованцями та педагогічними працівниками позашкільних навчальних закладів як педагогічній умові їхнього творчого розвитку. Розкрито психолого-педагогічні особливості суб'єкт-суб'єктної взаємодії в умовах позашкільного навчально-виховного процесу, теоретичні аспекти формування творчої активності вихованців у зазначеному процесі.

Ключові слова: особистісно зорієнтована освіта, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, позашкільний навчально-виховний процес, формування творчої активності, інтимно-особистісне спілкування.

Формування творчої активності дітей та учнівської молоді в системі безперервної освіти держави – процес складний і тривалий, що потребує багато зусиль і часу. Тому гармонійний розвиток особистості в системі середньої загальної освіти забезпечується як у загальноосвітніх навчальних закладах, закладах освіти нового типу, так і в освітній та дозвіллевій діяльності позашкільних навчальних закладів, що в сукупності створює умови для розумового, творчого, духовного розвитку дітей і юнацтва.

В умовах модернізації змісту, форм та методів позашкільної освіти відбувається трансформація змісту освітньої діяльності педагогів-позашкільників. Насамперед, зникає розуміння позашкільного навчально-виховного процесу як примітивного способу передавання вихованцям технологічних особливостей конкретної пізнавальної або творчої діяльності (художньо-естетичної, науково-технічної, еколого-натуралістичної тощо).

Водночас починає домінувати комплексне бачення освітньої функції педагога-позашкільника, який усвідомлено реалізує ролі вчителя (навчає дитину улюбленій творчій діяльності, розвиває її творчі здібності, формує творчу активність), вихователя (забезпечує соціалізацію особистості, формує суспільно значущі норми і правила поведінки), психолога (створює оптимальний психологічний мікроклімат у дитячому колективі, що стимулює особистість до творчої самореалізації), старшого товариша, що має більший життєвий досвід і в умовах творчого співробітництва готовий допомогти дитині під час вирішенні нагальної навчальної або життєвої проблеми).

Усвідомлюючи наявні недоліки освітньої діяльності школи (авторитарний стиль взаємин «учитель-учень», невміння і неготовність вчителів сприймати школярів як неповторну цілісну особистість з притаманними тільки їй індивідуальними особливостями) педагогічні працівники позашкільних навчальних закладів розуміють навчально-виховний процес як соціально-особистісний феномен і намагаються організувати взаємодію з дитиною як самодостатнім суб'єктом спілкування та діяльності, неповторною індивідуальністю з певною своєрідністю рис і якостей особистості, яка у процесі улюбленої пізнавальної або творчої діяльності формує і вільно виявляє своє особистісне «Я». Таке трактування процесу навчання і виховання передбачає, що провідним завданням кожного педагога-позашкільника, адміністрації та методичної служби позашкільних навчальних закладів, системи післядипломної освіти є повноцінна психолого-педагогічна підготовка до запровадження та реалізації особистісно орієнтованої освітньої діяльності та суб'єкт-суб'єктної взаємодії як провідної умови творчого розвитку та особистісного зростання всіх учасників позашкільного освітнього процесу.

Витоки суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин в освітній діяльності вбачаємо у західній гуманістичній психології ХХ ст. (Д.Дьюї, А.Маслоу, Г.Олпорт, К.Роджерс, Е.Фромм). Її основоположні принципи – цілісність духовного середовища індивідуума, позитивна психологічна установка, активність особистості в розвитку – сприяли теоретичному обґрунтуванню міжособистісних

відносин наставників з учнями. Термінологія, пов'язана з проблематикою міжособистісного спілкування в освітній діяльності, зокрема поняття «педагогічне спілкування», почала запроваджуватися у вітчизняну психолого-педагогічну науку з середини 70-х рр. ХХ ст. (О.М.Леонтьєв, А.А.Бодальов, А.В.Мудрик, В.А.Кан-Калик, І.А.Зимняя). Важливе значення мало запропоноване Б.Ф.Ломовим трактування спілкування як суб'єкт-суб'єктної взаємодії. Згодом з'явилися наукові праці, в яких аналізувалися різноманітні явища соціальної перцепції, що виникають у спілкуванні і міжособистісній комунікації (Г.М.Андрєєва, А.А.Бодальов, С.С.Дашкова), досліджувався вплив міжособистісного спілкування і взаємодії на психіку людини, її характер, світоглядні засади, творчу діяльність. Зазначені дослідження були практично використані педагогами-новаторами 80-х-90-х рр. (Ш.А.Амонашвілі, Е.І.Ільїн, В.Ф.Шаталов), які поклали в основу своєї освітньої діяльності «педагогіку співпраці», що акумулювала ідеї гуманізму, особистісно зорієнтованого навчання, право дітей на творчу самореалізацію, демократичні форми і методи педагогічної взаємодії.

У сучасності окреслена проблема є об'єктом досліджень ряду вітчизняних і зарубіжних вчених – І.Д. Бєха, А.М. Бойко, В.Ф. Паламарчук, С.І.Подмазіна, Н.С. Якиманської. Дослідженням питання концептуальних основ запровадження та реалізації особистісно зорієнтованої освіти, суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин у навчально-виховному процесі позашкільних навчальних закладів присвячено праці В.В. Вербицького, В.В. Мачуського, Г.І. Пустовіта, А.Й. Сиротенка, Т.І. Сущенко. Дослідниками створено соціально-філософську модель особистісно зорієнтованої освіти, презентовано основні детермінанти оптимізації її розвитку, визначено співвідношення саморозвитку та керованого розвитку творчої особистості в особистісно зорієнтованому освітньому середовищі. Однак проблема суб'єкт-суб'єктної взаємодії як педагогічної умови формування творчої активності вихованців та педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів ще недостатньо висвітлена у психолого-педагогічній літературі і залишається актуальною для педагогічної практики. Насамперед, потребують вивчення механізми міжособистісної

взаємодії педагога і вихованців у процесі спільної пізнавальної або творчої діяльності, особливості емоційного стану учасників творчого діалогу, фактори, що сприяють творчій співпраці тощо.

Тому **метою статті** є теоретичний аналіз суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між учасниками навчально-виховного процесу в позашкільному навчальному закладі як психолого-педагогічної категорії; дослідження впливу суб'єкт-суб'єктної взаємодії на розвиток творчих здібностей і творчої активності вихованців гуртків, творчих об'єднань та педагогів-позашкільників; визначення основних компонентів функціональної готовності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів до суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин.

Варто зазначити, що усе життя людини – різнопланова, багатогранна система стосунків. Особистість розвивається в процесі діяльності, яка сприяє встановленню, зміцненню, розширенню взаємин з навколишнім середовищем. Конструктивні міжособистісні стосунки виникають на основі готовності партнерів до позитивної міжперсональної взаємодії у спільній діяльності. Здатність людини до взаємодії визначається як суб'єктивними факторами її індивідуального розвитку, так і особливостями соціальних інститутів, що мають на неї вплив. У міжособистісних стосунках індивід може бути одночасно як суб'єктом, так і об'єктом впливу, пізнання, оцінки. Це детермінується суб'єкт-суб'єктними і суб'єкт-об'єктними взаємовідносинами, які виникають у процесі життєдіяльності людей. Чинником реалізації стосунків є спілкування як дуже важлива, невід'ємна сфера взаємин людей, сама життєдіяльність індивідів, а також як реалізація всієї системи міжособистісних стосунків.

Отже, особистість є суб'єктом діяльності й суспільних відносин з певною системою внутрішніх цінностей. Суб'єктність – первісна, закладена в «Я» дитини самопричинна активність, що забезпечує зв'язок особистісного «Я» з навколишнім світом; вона є субстанціональною основою формування і розвитку творчої особистості дитини. Як суб'єктна система творча особистість існує «подвійно» – одночасно виступаючи умовою й метою свого саморозвитку.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях існує твердження: співтворчість педагога і вихованців можлива лише за умови сприятливої атмосфери міжособистісних відносин, духовного комфорту. В атмосфері внутрішньої скутості і напруженості кожен учасник освітньої діяльності стає духовно біднішим, примітивнішим, ніж є насправді. Найзахоплююча пізнавальна або творча діяльність не гарантує успіху, якщо відсутній психологічний комфорт у спілкуванні. І навпаки, варто дітям опинитися в атмосфері довір'я і поваги, як кожен стає цікавішим і духовно сильнішим, немов підносячись над самим собою. Багатство духовних зв'язків і є необхідною умовою всебічного розвитку особистості, зокрема і творчого. Саме такий підхід покладено в основу сучасної моделі позашкільного педагогічного процесу, спрямованого на духовне збагачення дитини, організованого без будь-якого примусу або пасивного засвоєння соціального досвіду і знань. Модель процесу формування творчої, всебічно розвиненої особистості у позашкільному педагогічному процесі базується на якнайповнішому задоволенні дитячих запитів та інтересів, на основі цілісного особистісно-гуманного підходу.

Головні принципи педагогічної взаємодії в умовах позашкільля – взаємоповага, довіра, доброзичливість, діалогічність, що є виявом суб'єкт-суб'єктних стосунків та стимулює зростання самоактивності дитини, створює можливості для задоволення її актуальної потреби у творчій самореалізації та самоствердженні. У цьому полягає головна особливість позашкільної освітньої діяльності, що будується на взаємній співтворчості педагога і вихованців, на їхній дружбі і духовній спільності, на визнанні самоцінності творчої особистості дитини, на взаємоповазі і взаємній зацікавленості у спільному успіху і наслідках цієї діяльності. Така особливість позашкільного педагогічного процесу пояснюється тим, що дитина опиняється в ньому за покликом своїх внутрішніх мотивів, потрапляє в інше (на відміну від основної школи) освітнє середовище, де відсутні стандарти, однакові вимоги до всіх або примус.

Будується позашкільний педагогічний процес на основі створення середовища і системи гармонійної розвивальної стратегії впливу, яка здійснюється в умовах відкритого діалогу педагогів і вихованців, що створює оптимальні передумови для закріплення пізнавального інтересу, формування особистісної самостійної активності, розкриття творчих потенцій і стимулювання саморозвитку дитини. Тому організація особистісно орієнтованого позашкільного педагогічного процесу має здійснюватися у кількох напрямках, а саме:

- створення розгалуженої системи творчого самовиявлення, оптимальних умов для цілеспрямованого розвитку творчих здібностей вихованців, що передбачає зняття усіляких обмежень, бар'єрів, які стримують інтелектуальну ініціативу дитини, її творче самовираження;
- дотримання дитиноцентризму в організації навчально-виховної та дозвілєвої діяльності, коли педагог діє відповідно до настрою і внутрішнього стану дитини;
- органічного поєднання діяльності педагога-позашкільника з діяльністю вихованців в єдиному активному пізнавальному процесі в умовах творчого співробітництва і духовної взаємодії [1].

Центральною ланкою позашкільного педагогічного процесу, спрямованого на творчий розвиток особистості дитини, є особистісно зорієнтована розвивальна взаємодія його суб'єктів. У цьому процесі власні можливості як педагога-позашкільника, так і його вихованців розвиваються і набувають об'єктивного характеру, відбиваючись у конкретних якостях і властивостях їх особистостей. Тому процес формування творчої особистості дитини, розвитку її творчої активності та індивідуального стилю творчої діяльності в умовах позашкільного навчального закладу неможливо відокремити від творчого розвитку педагога-позашкільника, який навчає дитину творчій діяльності. Цей процес є не лише сукупністю послідовних і взаємопов'язаних дій педагога й вихованців, спрямованих на свідоме і міцне засвоєння системи знань, умінь, навичок творчої діяльності, формування світогляду дитини, культури

поведінки, а й сукупністю послідовних і взаємопов'язаних перетворень у їхньому творчому розвитку. Так відбувається процес творчого взаєморозвитку всіх суб'єктів позашкільного навчально-виховного процесу – педагог-позашкільник реалізує свої особистісні й професійні потенції засобом творення особистості вихованця [2].

Таким чином, можемо зробити висновок, що **суб'єкт-суб'єктна взаємодія** в умовах позашкільного навчально-виховного процесу – це форма педагогічного співробітництва між педагогом-позашкільником і вихованцями гуртка, творчого об'єднання, під час якого педагог і діти об'єднані творчим діалогом з метою активного саморозвитку і самовираження особистості кожного з учасників освітнього процесу, а також виявлення та реалізації їхніх кращих духовних якостей і творчого потенціалу. Таке педагогічне співробітництво забезпечує позитивне ставлення дитини до педагога, освітнього середовища гуртка, творчого об'єднання, своїх однолітків, успішне формування позитивних властивостей і якостей особистості, індивідуально спрямованих на саморозвиток.

Вищим рівнем розвитку суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин між учасниками освітньої діяльності в умовах позашкільного навчального закладу має стати інтимно-особистісне спілкування. Зазначене поняття в сучасній психолого-педагогічній науці (І.Д.Бех, Т.І.Сущенко) трактується як така суб'єкт-суб'єктна взаємодія, у процесі якої на основі обміну особистісних позицій суб'єктів конкретної пізнавальної або творчої діяльності можливе їхнє морально-духовне зростання, зокрема творче. Інтимно особистісне спілкування має дві форми – монологічну та діалогічну. За монологічного інтимно-особистісного спілкування співрозмовник (педагог або вихованець) є лише пасивним суб'єктом; його присутність тільки залучає іншого до розмови – той, хто говорить, не припускає з боку співрозмовника будь-якого смислового ставлення до себе. У таких умовах образ співрозмовника, який регулює спілкування, виявляється проекцією особистісної позиції промовця, перенесення на нього того, що фактично значуще лише для нього. Тому ця

форма інтимно-особистісного спілкування у виховному плані непродуктивна. Вважається, що розвиток особистості стає можливим лише в умовах діалогічного інтимно-особистісного спілкування (інтимно-особистісного діалогу), яке, на відміну від монологічного, характеризується тим, що співрозмовник (педагог або вихованець) активно організовує саму форму спілкування [3].

Основними передумовами реалізації інтимно-особистісного спілкування в умовах позашкільного навчально-виховного процесу є такі:

- фасилітаційний режим педагогічного впливу на вихованців, завдяки якому створюються необхідні психолого-педагогічні умови, що сприяють творчій діяльності дітей, стимулюють їхню творчу активність, полегшують подолання психологічних бар'єрів творчості, мотивують до творчого розвитку та саморозвитку;
- педагогічна розвивальна взаємодія педагога-позашкільника і вихованця, що віддзеркалює концептуальне положення про творчу діяльність як взаємодію, що сприяє розвитку її учасників;
- задоволення потреби кожної дитини у неперервній творчій реалізації та самореалізації, яка узгоджується з концепцією життєтворчості особистості [4].

Аналіз психолого-педагогічної літератури та дослідження практичної діяльності позашкільних навчальних закладів дозволяють стверджувати, що побудова навчально-виховного процесу та дозвілєвої діяльності гуртків, творчих об'єднань на засадах особистісно орієнтованої освіти, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, на основі технологій співробітництва та співтворчості педагога-позашкільника і його вихованців у процесі улюбленої пізнавальної або творчої діяльності забезпечують таке:

- творчу спрямованість особистості дитини, усвідомлення нею значення творчих, гуманістичних потреб, мотивів, цілей як провідних у її саморозвитку та життєдіяльності;

- розвиток творчих рис характеру особистості (цілеспрямованості, ініціативності, наполегливості, самостійності, винахідливості, оригінальності, організованості, працелюбності тощо);
- розвиток творчих якостей інтелекту всіх учасників позашкільного навчально-виховного процесу (логічного, діалектичного та цілісного сприйняття дійсності, творчої уяви та фантазії, інтуїції, уваги і пам'яті, що сприяє формуванню вміння спільно визначати і розв'язувати життєві завдання, розробляти творчі проекти);
- творчу самосвідомість педагога-позашкільника та його вихованців, що виявляється у самопізнанні та адекватній самооцінці, самоорганізації, самореалізації та самовдосконаленні творчої особистості;
- постійне зростання потенціалу творчої діяльності – бажання систематично здобувати нові знання, набувати вміння, навички, творчо їх використовувати;
- формування психічних якостей творчої особистості, її темпераменту, властивостей нервової системи (чутливості, пластичності, працездатності) та доцільного індивідуального стилю діяльності й поведінки, в процесі якого використовуються найкращі та коригуються слабкі (з точки зору вимог творчої діяльності) якості нервової системи конкретного вихованця та педагога.

Тобто суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини між учасниками позашкільного навчально-виховного процесу є важливою педагогічною умовою розвитку творчих здібностей дітей та учнівської молоді, важливою складовою технології формування високого рівня пізнавальної та творчої активності особистості, індивідуального стилю її пізнавальної і творчої діяльності. З огляду на це, система післядипломної освіти педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів, комплекс науково-методичних заходів курсового та міжкурсного періодів, самоосвітня діяльність фахівців зазначеної категорії повинні забезпечити професійну компетентність і функціональну готовність педагогів-позашкільників до суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин з вихованцями.

Основними компонентами готовності педагогів до реалізації суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин з вихованцями як провідної умови розвитку творчих

здібностей і творчої активності дітей в позашкільних навчальних закладах є такі:

- позитивна психологічна установка педагога-позашкільника на власну педагогічну діяльність, що забезпечує його готовність брати на себе ініціативу у визначенні доцільного стилю взаємовідносин з вихованцями гуртка, творчого об'єднання;
- готовність до міжособистісної атракції, що розуміється як взаємоповага, вияв симпатії до особистості дитини, здатність створювати позитивну атмосферу під час теоретичних та практичних занять, нейтралізуючи можливі причини і передумови необґрунтованих конфліктів;
- готовність до рефлексії – осмислення педагогом того, як він насправді сприймається і оцінюється вихованцями гуртка, творчого об'єднання, які є партнерами у навчально-виховній взаємодії; рефлексія як акт самоаналізу і самопізнання педагога в контексті його спілкування з вихованцями;
- емпатію – здатність педагога «вживатися» в душевні, емоційно-психологічні стани своїх вихованців, інтуїтивно проникати у внутрішній світ партнера освітньої взаємодії, готовність до співпереживання, допомоги і підтримки в різних її формах і проявах;
- особистісну ідентифікацію, що виражається в емоційно-когнітивному ототожненні одного індивідуума з іншим, що відіграє важливу роль для обох «дійових осіб» навчально-виховної взаємодії – педагогу-позашкільнику особистісна ідентифікація допомагає «ввійти» у внутрішній світ вихованців, відчувати його у всій повноті, неповторності і різноманітті, а вихованцю вона допомагає асимілювати у своїй свідомості, психологічно «привласнити» найпривабливіші особистісні якості педагога як старшого товариша, помічника, що виступає в якості носія професійного і життєвого досвіду, творчої діяльності;
- інтерактивність, що проявляється у вигляді різних типів і форм міжособистісних взаємовідносин між людьми і розуміється як поглиблена психологізація всього комплексу комунікативних зв'язків між ними, як здатність педагога адекватно інтерпретувати різні ситуації, що виникають у навчанні та

вихованні і, відповідно до них, вносити корективи у власні дії та педагогічну діяльність;

– гнучкість, пластичність мислення, готовність до зміни функціонально рольових взаємин з вихованцями у процесі конкретної пізнавальної або творчої діяльності, відмова від наперед заданих педагогічних диспозицій, стереотипних дій, сформованих керівником гуртка, творчого об'єднання в його минулому професійному досвіді;

– готовність до виконання ролі фасилітатора, тобто педагога-консультанта, радника, помічника, який ставить перед собою та визначає як мету освітньої діяльності свого гуртка, творчого об'єднання комплекс системно взаємозв'язаних і ієрархічно супідрядних завдань: допомогти дитині визначитися у виборі індивідуальної освітньої траєкторії, що забезпечить повноцінну реалізацію її інтелектуального та творчого потенціалу; сформуванню життєвої компетентності та життєстійкості, високий рівень розвитку пізнавальної та творчої активності, індивідуальний стиль творчої діяльності;

– вміння своєчасно локалізувати конфліктні ситуації у взаєминах між педагогом і вихованцями, окремими вихованцями і дитячим колективом, оскільки виникнення конфліктів у тих або інших формах є цілком закономірним явищем для складного процесу розв'язання завдань творчого або пізнавального характеру; тому лише вмілі дії педагога трансформують «творчі» конфлікти у співпрацю, орієнтовану на пошук взаємоприйнятних рішень, компромісних або оптимальних варіантів, що задовольняють усіх учасників творчого процесу, сприяючи становленню особистісно-творчої позиції вихованців та зближенню суб'єктів освітнього процесу [5].

Узагальнюючи зазначене вище, доходимо таких **висновків**:

– позашкільний навчально-виховний процес є не лише сукупністю послідовних і взаємопов'язаних дій педагога і вихованців, що спрямовані на свідоме і міцне засвоєння системи знань, умінь, навичок пізнавальної або творчої діяльності, формування світогляду дитини, а й сукупністю послідовних і взаємопов'язаних перетворень у їхньому творчому розвитку;

- суб'єкт-суб'єктні взаємовідносини між учасниками позашкільного навчально-виховного процесу – важлива педагогічна умова розвитку творчої активності як вихованців, так і педагогів-позашкільників;
- найвищий рівень розвитку суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин – інтимно-особистісне спілкування – суб'єкт-суб'єктна взаємодія, у процесі якої на основі обміну особистісних позицій суб'єктів конкретної пізнавальної або творчої діяльності можливе їхнє морально-духовне зростання, зокрема творче;
- важливе завдання системи післядипломної освіти, науково-методичної роботи в позашкільних навчальних закладах, самоосвітньої діяльності полягає у забезпеченні функціональної готовності педагогів-позашкільників до суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин з вихованцями.

Література:

1. Сущенко Т.І. Позашкільна педагогіка і становлення особистості / Т.І. Сущенко // Позашкільна освіта та виховання. – 2007. – №1. – С. 14-18.
2. Сисоєва С.О. Педагогічні технології творчого розвитку особистості: проблеми і суперечності / С.О. Сисоєва // Творча особистість у системі неперервної професійної освіти : матеріали Міжнародної наукової конференції 16-17 травня 2000 року / за ред. С.О. Сисоєвої і О.Г. Романовського. – Х. : ХДПУ, 2000. – С. 84-90.
3. Бех І.Д. Технологія інтимно-особистісного спілкування / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2003. – № 1. – С. 17-29.
4. Бойко А.М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації / А.М. Бойко. – К. : ІЗМН, 1996. – 232 с.
5. Подмазін С.І. Особистісно-орієнтована освіта: сутність і зміст / С.І. Подмазін // Культурологічний вісник: науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. – 2006. – Вип. 16. – С. 123-128.

**Гаврилюк В.Ю. Суб'єкт-суб'єктное взаимодействие как педагогическое условие формирования творческой активности воспитанников
внешкольных учебных заведений**

Статья посвящена вопросу субъект-субъектных взаимоотношениям между воспитанниками и педагогическими работниками внешкольных учебных заведений как ведущему условию их творческого развития и личностного роста. Раскрыты психолого-педагогические особенности субъект-субъектного взаимодействия в условиях внешкольного учебно-воспитательного процесса, представлены теоретические аспекты подготовки педагогов-внешкольников к формированию творческой активности воспитанников в обозначенном процессе.

Ключевые слова: личностно-ориентированое образование, субъект-субъектные взаимоотношения, внешкольный учебно-воспитательный процесс, формирование творческой активности, сотворчество, интимно-личностное общение.

Gavrylyuk V.Y. Subject-to-subject personality focused interaction as the pedagogical condition of forming creative activity the pupils of extraschoolastic educational establishments

The article is devoted to the subject-to-subject personality focused interaction between students and pedagogical workers in extracurricular process as the leading condition of their creative development and personality growth. The psychological and pedagogical features of subject-to-subject co-operation are exposed in the conditions of out-of-school educational process, presented the theoretical aspects of preparation the teachers of extraschoolastic educational establishments to forming of creative activity the pupils in the process of subject-to-subject approach.

Key words: personality focused education, subject-to-subject co-operation, extracurricular pedagogical process, forming of creativity activity, co-creative, intimate-personality communication.